

**PERAN *MOUVEMENT DE LIBÉRATION DES FEMMES*
TERHADAP PERKEMBANGAN FEMINISME RADIKAL DI
PRANCIS**

SKRIPSI

OLEH:

CHUSNUL KHOTIMAH

NIM 145110301111018

PROGRAM STUDI BAHASA DAN SASTRA PRANCIS

JURUSAN BAHASA DAN SASTRA

FAKULTAS ILMU BUDAYA

UNIVERSITAS BRAWIJAYA

2018

**PERAN *MOUVEMENT DE LIBÉRATION DES FEMMES*
TERHADAP PERKEMBANGAN FEMINISME RADIKAL DI
PRANCIS**

SKRIPSI

**Diajukan Kepada Universitas Brawijaya
untuk Memenuhi Salah Satu Persyaratan
dalam Memperoleh Gelar *Sarjana Sastra***

**OLEH:
CHUSNUL KHOTIMAH
NIM 145110301111018**

**PROGRAM STUDI BAHASA DAN SASTRA PRANCIS
JURUSAN BAHASA DAN SASTRA
FAKULTAS ILMU BUDAYA
UNIVERSITAS BRAWIJAYA
2018**

PERNYATAAN KEASLIAN

Dengan ini saya :

Nama : Chusnul Khotimah

NIM : 145110301111018

Program Studi : Bahasa dan Sastra Prancis

menyatakan bahwa :

1. Skripsi ini adalah benar-benar karya saya, bukan merupakan jiplakan dari karya lain, dan belum pernah digunakan sebagai syarat mendapatkan gelar kesarjanaan dari perguruan tinggi mana pun.
2. Jika di kemudian hari ditemukan bahwa skripsi ini merupakan jiplakan, saya bersedia menanggung segala konsekuensi hukum yang diberikan.

Malang, 9 Januari 2018

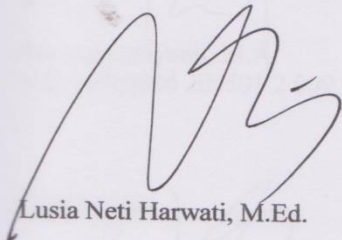
Chusnul Khotimah
NIM 145110301111018

LEMBAR PERSETUJUAN PEMBIMBING SKRIPSI

Dengan ini menyatakan bahwa skripsi Sarjana atas nama Chusnul Khotimah telah disetujui oleh pembimbing untuk diujikan.

Malang, 9 Januari 2018

Pembimbing

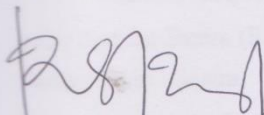
Lusiana Neti Harwati, M.Ed.

NIP 19780607 200212 2 002

LEMBAR PERSETUJUAN DEWAN PENGUJI SKRIPSI

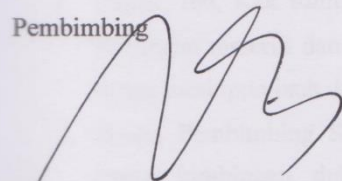
Dengan ini menyatakan bahwa skripsi Sarjana atas nama Chusnul Khotimah telah disetujui oleh Dewan Penguji sebagai syarat untuk mendapatkan gelar Sarjana.

Penguji Utama

Rosana Hariyanti, M.A.
NIP 19710806 200501 2 009

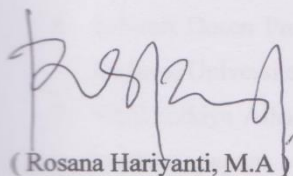
Pembimbing

Lusiana Neti Harwati, M.Ed.
NIP 19780607 200212 2 002

Mengetahui,
Ketua Program Studi
Bahasa dan Sastra Prancis

Menyetujui,
Ketua Jurusan Bahasa dan Sastra

(Rosana Hariyanti, M.A.)
NIP 19710806 200501 2 009

(Ismatul Khasanah, M.Ed., Ph.D.)
NIP 19750518 200501 2 001

KATA PENGANTAR

Puji syukur kepada Allah SWT, karena berkat limpahan Rahmat dan kasih sayang-Nya peneliti dapat menyelesaikan laporan skripsi ini yang berjudul “*Peran Mouvement de Libération des Femmes Terhadap Perkembangan Feminisme Radikal di Prancis*”.

Laporan skripsi ini disusun untuk memenuhi salah satu syarat memperoleh gelar Sarjana Sastra (S.S) pada Program Studi Bahasa dan Sastra Prancis, Jurusan Bahasa dan Sastra, Fakultas Ilmu Budaya, Universitas Brawijaya. Dalam penyusunan skripsi, penulis tidak terlepas dari dukungan serta bimbingan dari berbagai pihak, baik secara langsung ataupun tidak langsung.

Penulis mengucapkan terima kasih kepada :

1. Bapak, Ibu, Kak Rani, Abang Irul dan keluarga besar Abdurachim atas dukungan materil dan moril hingga penulis bisa mengenyam pendidikan tinggi meskipun jauh dari Jakarta.
2. Dosen Pembimbing Skripsi, *Madame* Lusiana Neti Harwati, M.Ed yang berkat bimbingan, dukungan moral serta arahan beliau, peneliti dapat menyelesaikan laporan skripsi ini dengan baik.
3. Dosen Penguji Skripsi, *Madame* Rosana Hariyanti, M.A yang telah banyak memberikan masukan serta arahan bagi peneliti menyempurnakan laporan skripsi ini.
4. Dosen Pembimbing Akademik, *Madame* Ria Yuliati, M.A.
5. Ketua Program Studi Bahasa dan Sastra Prancis, Fakultas Ilmu Budaya, Universitas Brawijaya, *Madame* Rosana Hariyanti, M.A.
6. Seluruh Dosen Program Studi Bahasa dan Sastra Prancis, Fakultas Ilmu Budaya, Universitas Brawijaya.
7. Rifqi Azkiya Alhakimi, sahabat yang selalu berada di sisi peneliti dalam keadaan apapun.
8. Nilam, Shiddiq, Olivia, Rury, Aif, Latul, Ivan, Bob, Nabila, Tata, Anis, Afni dan Alfin sebagai sahabat peneliti yang senantiasa memberikan

dukungan dan rela mendengarkan segala keluh kesah terkait penyelesaian laporan skripsi ini.

9. Sahabat-sahabat peneliti yang sekaligus sebagai keluarga ke dua di Malang, Jalang Asik dan Gerutus.
10. Sapriyansyah, Rendy, Agung Widodo sebagai pembimbing ke dua bagi peneliti dalam menyelesaikan skripsi.
11. Teman-teman Program Studi Bahasa dan Sastra Prancis FIB UB 2014 serta pengurus BEM FIB UB 2015, dan pengurus CEF periode 2016-2017 yang menemani hari-hari peneliti selama berada di tanah rantau.

Peneliti menyadari bahwa laporan skripsi ini masih jauh dari kesempurnaan. Oleh karena itu, peneliti memerlukan kritik dan saran yang bersifat membangun dari berbagai pihak. Serta peneliti memohon maaf apabila terdapat kesalahan pada penulisan laporan skripsi ini. Akhir kata, peneliti mengucapkan terima kasih dan semoga skripsi ini dapat memberikan manfaat bagi peneliti sendiri, para mahasiswa Universitas Brawijaya, dan pembaca pada umumnya.

Malang, 9 Januari 2018

Chusnul Khotimah

ABSTRAK

Khotimah, Chusnul 2017. **Peran *Mouvement de Libération des Femmes Terhadap Perkembangan Feminisme Radikal di Prancis***, Program Studi Bahasa dan Sastra Prancis, Jurusan Bahasa dan Sastra, Fakultas Ilmu Budaya, Universitas Brawijaya.

Pembimbing : Lusia Neti Harwati M.Ed

Kata Kunci : Feminisme, Feminisme Radikal, Patriarki, Gerakan

Feminisme merupakan gerakan sosial demi mencapai kesetaraan dengan laki-laki di segala bidang baik politik, ekonomi, pendidikan, sosial dan kegiatan terorganisasi yang mempertahankan hak-hak serta kepentingan perempuan. Feminisme merupakan kesadaran akan penindasan dan pemerasan terhadap perempuan dalam masyarakat, baik di tempat kerja dan rumah tangga. *Mouvement de Libération des Femmes* dianggap sebagai awal dari feminisme gelombang ke dua di Prancis.

Tujuan dari penelitian ini adalah untuk mengetahui faktor-faktor apa saja yang melatarbelakangi munculnya *Mouvement de Libération des Femmes* di Prancis serta perkembangan feminisme radikal di Prancis. Penelitian ini menggunakan teori multikausalitas dan deskriptif kausalitas. Jenis penelitian ini adalah deskriptif kualitatif yang berfokus pada fenomena yang dialami objek penelitian dan kemudian diinterpretasikan serta disajikan dalam bentuk penggambaran tertulis.

Hasil dari penelitian ini adalah faktor politik, sosial, dan budaya merupakan faktor di balik terjadinya *Mouvement de Libération des Femmes* di Prancis dan digolongkan menjadi dua jenis, yaitu faktor politik yang menjadi faktor utama, serta faktor sosial dan budaya yang menjadi faktor pendukung. Selain itu, perkembangan feminisme di Prancis setelah peristiwa *Mouvement de Libération des Femmes* cenderung lebih radikal dan menuju ke arah ekstrimisme.

Saran peneliti untuk penelitian selanjutnya adalah menganalisis peran perempuan imigran Prancis saat *Mouvement de Libération des Femmes* terjadi. Selain itu penelitian selanjutnya dapat pula menganalisis perkembangan gerakan feminisme radikal dan dikaitkan dengan tanggapan masyarakat Prancis terhadap kemunculan feminisme radikal tersebut.

EXTRAIT

Khotimah, Chusnul 2017. **Le Rôle du Mouvement de Libération des Femmes dans le développement du Féminisme Radical en France**, La Section de Langue et Littérature Française, Le Département de Langue et Littérature, La Faculté des Sciences Culturelles, L'Université Brawijaya.

Superviseur : Lusiana Neti Harwati

Mots-clés : Féminisme, Féminisme radical, Patriarcat, Mouvement

Le féminisme est un mouvement social visant à réaliser l'égalité avec les hommes dans tous les domaines. Soit la politique, l'économie, l'éducation, les activités sociales qui défendent les droits et les intérêts des femmes. Le féminisme est une conscience de l'oppression et de l'extorsion de femmes dans la société, tant au travail qu'à la maison. Le Mouvement de Libération des Femmes est considéré comme le début de la deuxième vague du féminisme en France.

Le but de cette étude est de déterminer les facteurs qui sont à l'origine de la Mouvement de Libération des Femmes en France, ainsi que de l'impact du Mouvement de Libération des Femmes sur le développement du féminisme en France. Cette étude utilise la théorie de la multi-causalité et la théorie de la causalité-descriptive. Cette étude est une recherche descriptive-qualitative qui met l'accent sur un phénomène connu par l'objet de la recherche, puis interprété et présenté sous la forme d'une description écrite.

Les résultats de cette étude devient l'indication que les facteurs politique, social et culturel deviennent les facteurs derrière de la présence sur le Mouvement de Libération des Femmes en France et peuvent être classés en deux types: le facteur politique est le facteur important, alors que les facteurs social et culturel deviennent les facteurs soutien. En outre, après le Mouvement de Libération des Femmes, le féminisme en France a une tendance à être plus radical et vers l'extrémisme.

Les suggestions pour les futurs chercheurs sont analyser le rôle des femmes immigrées en France lors de la création du Mouvement de Libération des Femmes ou peuvent également analyser le développement du mouvement féminisme radical et associé à la réponse de la société française à l'émergence d'un tel féminisme radical.

DAFTAR ISI

SAMPUL BAGIAN DALAM	i
PERNYATAAN KEASLIAN	ii
LEMBAR PERSETUJUAN PEMBIMBING SKRIPSI	iii
LEMBAR PERSETUJUAN DEWAN PENGUJI SKRIPSI	iv
KATA PENGANTAR	v
ABSTRAK	vii
EXTRAIT	viii
DAFTAR ISI	ix
DAFTAR GAMBAR	xi
BAB I PENDAHULUAN	1
1.1 Latar Belakang	1
1.2 Rumusan Masalah	4
1.3 Tujuan Penelitian.....	5
1.4 Manfaat Penelitian.....	5
1.5 Ruang Lingkup Penelitian	6
1.6 Definisi Istilah Kunci	6
BAB II KAJIAN PUSTAKA	8
2.1 Teori Multikausalitas.....	8
2.2 Deskriptif Kausalitas	9
2.3 Penelitian Terdahulu.....	10
BAB III METODE PENELITIAN	14
3.1 Jenis Penelitian	14
3.2 Sumber Data	15
3.3 Pengumpulan Data	16
3.4 Analisis Data	16

BAB IV TEMUAN DAN PEMBAHASAN	18
4.1 Faktor-faktor yang melatarbelakangi munculnya <i>Mouvement de Libération des Femmes</i> di Prancis	18
4.1.1 Faktor Politik	19
4.1.2 Faktor Sosial	22
4.1.3 Faktor Budaya	26
4.2 Dampak <i>Mouvement de Libération des Femmes</i> Terhadap Perkembangan Feminisme Radikal di Prancis	28
4.2.1 Dampak Politis	28
4.2.2 Dampak Sosial	29
4.2.3 Dampak Budaya	31
BAB V KESIMPULAN DAN SARAN	33
5.1 Kesimpulan.....	33
5.2 Saran.....	35
DAFTAR PUSTAKA	36
DAFTAR CATATAN	38
LAMPIRAN.....	41
1. <i>Curriculum Vitae</i>	41
2. Berita Acara Bimbingan Skripsi	42

DAFTAR GAMBAR

Gambar 4.1 <i>Mouvement de Libération des Femmes</i> yang terjadi di Prancis 20 November 1970.....	25